

SNAS

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ AKREDITAČNÁ SLUŽBA

METODICKÁ SMERNICA NA AKREDITÁCIU

DODRŽIAVANIE PRÁVNÝCH PREDPISOV AKO SÚČASŤ AKREDITOVANEJ CERTIFIKÁCIE PODĽA ISO 14001: 2015

MSA–CS/09

Vydanie: 3

Aktualizácia: 0

BRATISLAVA

Júl 2017

Táto metodická smernica je prekladom dokumentu EA-7/04 M: 2017 Legal Compliance as a part of Accredited ISO 14001: 2015 Certification.

Spracoval: **Ing. Martina Džubáková, PhD.**

Ing. Juraj Randus

Preskúmal: **Ing. Gizela Pelechová**

Schválil: **Mgr. Martin Senčák - riaditeľ**

Účinnosť od: **31.07.2017**

Nadobudnutím účinnosti tejto MSA končí účinnosť MSA-CS/09 zo dňa 01.08.2013.

Táto MSA neprešla jazykovou úpravou.

Metodické smernice na akreditáciu sa nesmú rozmnožovať a kopírovať na účely predaja.

Dostupnosť MSA: <https://www.snas.sk>

OBSAH	Strana
1 ÚVOD	4
2 POŽIADAVKY ISO 14001: 2015 Z HEADISKA DODRŽIAVANIA PRÁVNÝCH PREDPISOV	6
3 AKÁ KOMPETENTNOSŤ SA VYŽADUJE Z HEADISKA CERTIFIKÁCIE EMS A ZÁVÄZNÝCH POŽIADAVIEK	7
4 AKO BY MAL CERTIFIKAČNÝ ORGÁN AUDITOVAŤ EMS Z HEADISKA DODRŽIAVANIA PRÁVNÝCH PREDPISOV	7
4.1 ZÁVÄZOK DODRŽIAVANIA PRÁVNÝCH PREDPISOV V ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKE (ČLÁNOK 5.2, D))	8
4.2 IDENTIFIKÁCIA A PRÍSTUP K PRÁVNÝM POŽIADAVKÁM (ČLÁNKY 4.2 A 6.1.3)	8
4.3 AKO SA UPLATŇUJÚ PRÁVNE POŽIADAVKY V ENVIRONMENTÁLNYCH ASPEKTOCH ORGANIZÁCIE (ČLÁNOK 6.1.3)	9
4.4 ENVIRONMENTÁLNE CIELE A PLÁNOVANIE ICH DOSIAHNUTIA (ČLÁNOK 6.2)	9
4.5 PLÁNOVANIE A RIADENIE PREVÁDZKOVÝCH ČINNOSTÍ (ČLÁNOK 8.1)	10
4.6 MONITOROVANIE, MERANIE, ANALYZOVANIE A HODNOTENIE – VŠEOBECNE (ČLÁNOK 9.1.1)	10
4.7 HODNOTENIE DODRŽIAVANIA PRÁVNÝCH PREDPISOV (ČLÁNOK 9.1.2)	11
4.8 NEZHODA A NÁPRAVNÁ ČINNOSŤ (ČLÁNOK 10.2)	12
4.9 INTERNÝ AUDIT (ČLÁNOK 9.2)	12
4.10 PRESKÚMANIE MANAŽMENTOM (ČLÁNOK 9.3)	13
5 KRITÉRIÁ ZHODY PRE ROZHODOVANIE O CERTIFIKÁCII	13
6 ZHRNUTIE	13
7 PRÍLOHY	15

1 ÚVOD

1.1 Tento dokument je určený na poskytnutie užitočných informácií o vzťahu medzi akreditovanou certifikáciou systému environmentálneho manažérstva (EMS) organizácie a stupňom plnenia aplikovateľných environmentálnych právnych požiadaviek touto organizáciou.

Cieľovou skupinou pre tento dokument sú organizácie, ktoré majú alebo implementujú EMS, vládne orgány a environmentálni regulátori, akreditačné orgány, akreditované certifikačné orgány (alebo CAB – Orgány posudzovania zhody) a iné zainteresované strany.

Environmentálni regulátori a verejnosť by mali mať dôveru v organizácie s akreditovaným certifikátom ISO 14001: 2015 a mali by byť schopné vnímať ich ako schopné neustále a dôsledne riadiť dodržiavanie právnych predpisov.

1.2 Na základe dvadsaťročných skúseností nadobudnutých od vydania predchádzajúcej medzinárodnej normy ISO 14001: 1996 a jej náhrady ISO 14001: 2004 a teraz ISO 14001: 2015, sú hlavné ciele EMS jasne uvedené v predmete normy:

V súlade s environmentálnou politikou organizácie, zamýšľané výstupy systému manažérstva environmentu zahŕňajú:

- zlepšovanie environmentálneho správania;
- plnenie záväzných požiadaviek;
- dosahovanie environmentálnych cieľov.

Je veľa príkladov organizácií s takýmito jasnými výstupnými vyhláseniami, ktoré dosiahli a udržali dodržiavanie právnych predpisov ako výsledok zavedenia a udržiavania EMS v súlade s normou.

1.3 Národné a regionálne vlády a environmentálni regulátori tiež uznali možný príspevok zavedenia a udržiavania EMS na zlepšenie environmentálneho správania.

Existujú príklady použitia EMS vo vzťahu ku konkrétnej environmentálnej legislatíve alebo ako podmienka určená environmentálnym regulátorom. V prípade zavedenia a udržiavania EMS existuje rastúci záujem o uvoľnenie dohľadu regulátora.

1.4 Rôzne etapy environmentálneho regulačného cyklu obsahujú aspoň:

- tvorbu a vydávanie legislatívy;
- vydanie environmentálneho povolenia (napr. licencie a oprávnenia, atď.);
- zavedenie;
- preverenie súladu (napr. inšpekciu);
- vynútiteľné opatrenia v prípadoch neplnenia.

Chápanie a zavedenie každej z týchto etáp sa môže líšiť od krajiny ku krajine.

Dodržiavanie právnych predpisov z hľadiska rozhrania medzi organizáciou a environmentálnymi regulátormi sa môže chápať ako situácia, keď sa od organizácie neočakávajú alebo následne voči nej neuplatňujú žiadne vynútiteľné opatrenia. Tieto

vynútiteľné opatrenia môžu zahŕňať: upozornenia, oznámenia o schválení alebo o zákaze a správne, trestné alebo občianske konania.

1.5 Avšak širšia účasť zainteresovaných strán vedie k predpokladu, že existuje absolútne dodržiavanie právnych predpisov s aplikovateľnými právnymi požiadavkami bez ohľadu na stanovisko environmentálneho regulátora.

1.6. Vzhľadom na rôzne názory a po konzultácii s IMPEL² sa používa nasledujúca definícia dodržiavania právnych predpisov: "Zhoda s právom cestou realizácie zamýšľaných výstupov."

1.7 Hoci certifikácia EMS podľa požiadaviek ISO 14001: 2015 nie je zárukou dodržiavania právnych predpisov (a nie je ňou ani žiadny iný prostriedok kontroly, vrátane vládnej alebo iný druh kontroly a/alebo inšpekcie dodržiavania právnych predpisov alebo iné formy certifikácie alebo overovania), je osvedčeným a účinným nástrojom na dosiahnutie a udržanie dodržiavania právnych predpisov.

Akreditovaná certifikácia ISO 14001: 2015 musí preukázať, že nezávislá tretia strana (certifikačný orgán) posúdil a potvrdil, že organizácia má preukázateľne účinný EMS na zabezpečenie plnenia svojich záväzkov politiky, vrátane dodržiavania právnych predpisov.

Pretrvávajúce alebo potenciálne nezhody s príslušnými právnymi požiadavkami odhalia nedostatočnú kontrolu manažmentom v rámci organizácie a jej EMS a zhoda s normou by mala byť dôkladne preskúmaná.

1.8 Je zrejmé, že dodržiavanie právnych predpisov nie je zásadným určujúcim prvkom účinnosti systému EMS. Systém EMS je dôležitým nástrojom riadenia environmentálnych rizík, kde právne dôsledky/dopady z vykazovaného nesúladu sú len jedným z najmenej štyroch potenciálnych dôsledkov/dopadov:

Ďalšie dôsledky/dopady sú:

1. Environmentálne následky (napr. ekologické škody);
2. Následky pre zainteresované strany (napr. reputácia spoločnosti); a,
3. Obchodné následky (napr. finančné, konkurenčné postavenie).

1.9 Tento dokument je vydaný ako dokument EA a je napísaný tak, aby odrážal spoločné chápanie certifikácie EMS akreditačnými orgánmi, ktoré sú členmi EA MLA. Je zrejmé, že v iných regiónoch môže existovať alternatívne chápanie stanovísk opísaných v tomto dokumente.

1.10 Tento dokument sa neusiluje o vytvorenie interpretácií požiadaviek ISO 14001: 2015, ale identifikuje požiadavky medzinárodnej normy, ktoré priamo súvisia s dodržiavaním právnych predpisov a skúma, čo má akreditovaný certifikačný proces pokrývať, aby podporil súbor odôvodnených očakávaní zainteresovaných strán.

1.11 Termín "má" sa používa v tomto dokumente na označenie uznávaných spôsobov plnenia požiadaviek normy. Orgán posudzovania zhody (CAB) ich môže splniť rovnocenným spôsobom za predpokladu, že to môže preukázať akreditačnému orgánu (AB). Termín "musí"

sa v tomto dokumente používa na označenie tých ustanovení, ktoré sú povinné a vyjadrujú požiadavky príslušnej normy.

1.12 ISO 14001 definuje a odkazuje na „záväzné požiadavky“ všeobecne. „Právne požiadavky a iné požiadavky“ sú ďalším prijatým výrazom pre ten istý pojem (pozri ISO 14001: 2015, článok 3.2.9). Vzhľadom na to, že termín „záväzné požiadavky“ nie je obmedzený len na právne požiadavky, pre zdôraznenie účelu tohto dokumentu (vzťah dodržiavania právnych predpisov a certifikácie EMS) sa niekedy používa termín "právne požiadavky".

2 POŽIADAVKY ISO 14001: 2015 Z HĽADISKA DODRŽIAVANIA PRÁVNYCH PREDPISOV

2.1 ISO 14001: 2015 vyžaduje, aby organizácia stanovila „záväzok“ vo svojej environmentálnej politike na plnenie záväzných požiadaviek, ktoré sa týkajú jej environmentálnych aspektov. Organizácia musí vytvoriť, zaviesť a udržiavať proces(y) periodického hodnotenia zhody s príslušnými právnymi požiadavkami, ktoré sú v súlade s realizáciou tohto záväzku.

2.2 Špecifické články ISO 14001: 2015, ktoré sú najdôležitejšie z hľadiska dodržiavania právnych predpisov, sú nasledovné časti EMS:

- 1) verejný záväzok environmentálnej politiky na dodržiavanie právnych predpisov (článok 5.2 d));
- 2) pochopenie potrieb a očakávaní zainteresovaných strán, ktoré smerujú k záväzným požiadavkám (článok 4.2);
- 3) identifikácia a prístup k príslušným právnym požiadavkám a iným požiadavkám vzťahujúcim sa k environmentálnym aspektom (článok 6.1.3 a));
- 4) uplatňovanie právnych požiadaviek v environmentálnych aspektoch organizácie (článok 6.1.3 b);
- 5) ciele/krátkodobé ciele/programy (článok 6.2.1);
- 6) bežné riadenie a monitorovanie právnych povinností (články 8.1 a 9.1.1);
- 7) hodnotenie dodržiavania právnych predpisov (článok 9.1.2);
- 8) požiadavka na spoľahlivú komunikáciu organizácie s externými zainteresovanými stranami, kde to vyžadujú jej záväzné požiadavky (článok 7.4.3)
- 9) nápravné činnosti ak sú potrebné (články 9.1.2 a 10.2);
- 10) interné audity (článok 9.2.2); a
- 11) preskúmanie manažmentom (článok 9.3 b), c), d), f)).

3 AKÁ KOMPETENTNOSŤ SA VYŽADUJE Z HEADISKA CERTIFIKÁCIE EMS A ZÁVÄZNÝCH POŽIADAVIEK

3.1 Od audítorov a aj pracovníkov, ktorí preskúmavajú správy z auditu a rozhodujú o certifikácii, sa očakáva, že splňajú požiadavky na kompetentnosť certifikačných orgánov pre tieto certifikačné funkcie (ISO/IEC TS 17021-2⁴). Požadované znalosti záväzných požiadaviek používaných v environmentálnych aspektoch organizácie, musí certifikačný orgán popísať pre každú technickú oblasť, v ktorej pôsobí.

3.2. Predovšetkým, pre každého audítora EMS (ktorý je zodpovedný za audit záväzných požiadaviek týkajúcich sa ISO 14001: 2015, články 6.1.3, 8.1 a 9.1.2), musia kritériá kompetentnosti v záväzných požiadavkách obsahovať znalosti a porozumenie príslušných právnych a ostatných požiadaviek dostatočné na to, aby vedeli, či organizácia najprv primerane identifikovala a následne zaviedla všetky záväzné požiadavky.

4 AKO BY MAL CERTIFIKAČNÝ ORGÁN AUDITOVÄŤ EMS Z HEADISKA DODRŽIAVANIA PRÁVNÝCH PREDPISOV

4.0.1 Počas procesu certifikačného posudzovania musí certifikačný orgán hodnotiť zhodu organizácie s požiadavkami ISO 14001: 2015 tak, ako súvisia s jej záväznými požiadavkami a nesmie udeliť certifikáciu, pokiaľ zhoda nemôže byť potvrdená, berúc do úvahy ustanovenia kapitoly 4.

Po certifikácii musia byť nasledujúce dozorové a recertifikačné audity vykonávané certifikačným orgánom v súlade s hore uvedenou metodológiou auditu, rešpektujúc okolnosti uvedené v článkoch 4.0.4 a 4.0.5.

4.0.2 Certifikačný orgán musí zabezpečiť vykonanie primeraného auditu účinnosti EMS s ohľadom na rovnováhu medzi preskúmaním dokumentov a záznamov a hodnotením zavedenia EMS v priebehu auditu na mieste (napr. prehliadka zariadení, audit na pracovisku).

4.0.3 Neexistuje nijaký vzorec, ktorý by definoval, aký by mal byť vzájomný pomer, pretože situácia v každej organizácii je iná. Avšak existujú náznaky, že preskúmaniu v kancelárii sa venuje príliš veľa času na audit, čo je problém vyskytujúci sa s pomerne veľkou frekvenciou. To môže viesť k nenáležitému posúdeniu účinnosti EMS, čo sa týka dodržiavania právnych predpisov a potenciálne k prehliadaniu slabej výkonnosti, čo vedie k strate dôvery zainteresovaných strán k certifikačnému procesu.

Certifikačný orgán musí prostredníctvom vhodného programu dozorov zabezpečiť, že zhoda sa udržiava počas celého certifikačného cyklu, ktorý trvá bežne tri roky. Audítori certifikačného orgánu musia verifikovať manažérstvo záväzných požiadaviek na základe preukázaného zavedenia systému a nevychádzať len z plánovaných alebo očakávaných výsledkov.

4.0.4 Žiadna organizácia, ktorá nedokáže preukázať svoj počiatkový alebo pokračujúci záväzok dodržiavania záväzných požiadaviek prostredníctvom kľúčových prvkov, ktoré budú diskutované ďalej, nesmie byť certifikačným orgánom certifikovaná alebo certifikácia plnenia požiadaviek ISO 14001: 2015 nesmie byť udržiavaná.

4.0.5 Zámerné alebo trvalé neplnenie musí byť považované za vážne zlyhanie podpory záväzku politiky dodržiavania záväzných požiadaviek a musí vylúčiť certifikáciu alebo viesť k pozastaveniu alebo zrušeniu platného certifikátu podľa ISO 14001.

Nasledujúce časti tohto dokumentu identifikujú, čo má byť primerane očakávané zo strany certifikačného orgánu pri hodnotení EMS z hľadiska dodržiavania právnych predpisov.

4.1 ZÁVÄZOK DODRŽIAVANIA PRÁVNÝCH PREDPISOV V ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKE (ČLÁNOK 5.2, D))

4.1.1 Certifikačný orgán musí určiť, či s ohľadom na vyhlásenie environmentálnej politiky organizácie sú preukázané všetky nasledujúce špecifické body:

1. má politiku;
2. spĺňa požiadavky článku 5.2 normy ISO 14001: 2015 a to konkrétne:
3. obsahuje záväzok plniť jej záväzné požiadavky;
4. obsahuje záväzok na ochranu životného prostredia, vrátane prevencie znečisťovania;
5. je oznámená zamestnancom a ďalším osobám pracujúcim pre organizáciu alebo v mene organizácie; je dostupná zainteresovaným stranám;
6. je vytvorená, zavedená a udržiavaná vrcholovým manažmentom;
7. podlieha pravidelnému preskúmaniu manažmentom z hľadiska vhodnosti, primeranosti a účinnosti.

4.2 IDENTIFIKÁCIA A PRÍSTUP K PRÁVNÝM POŽIADAVKÁM (ČLÁNKY 4.2 A 6.1.3)

4.2.1 Certifikačný orgán musí potvrdiť, že organizácia bola efektívna pri určovaní potrieb a očakávaní zainteresovaných strán, osobitne tých, ktoré sa stali jej záväznými požiadavkami (ISO 14001: 2015, bod 4.2.c)). To znamená, že certifikačný orgán naozaj potvrdil, že organizácia má úplné vedomosti o rôznych kompetentných úradoch, ktoré stanovujú záväzné požiadavky pre organizáciu (napr. európske úrady, národné (Ministerstvo životného prostredia) a regionálne úrady, napríklad kraj, okres alebo samospráva).

4.2.2 Certifikačný orgán musí stanoviť, či organizácia identifikovala a má prístup ku všetkým špecificky uplatniteľným právnym požiadavkám súvisiacim s jej environmentálnymi aspektmi, uplatňovanými každou z týchto zainteresovaných strán.

4.2.3 Certifikačný orgán okrem toho musí overiť, či sa identifikácia týchto právnych požiadaviek udržiava periodickým preskúmaním (ISO 14001: 2015, bod 9.3.b)), aby sa identifikovali nové alebo zmenené požiadavky a aby sa zaviedli všetky zmeny do EMS.

4.2.4 Certifikačný orgán musí skontrolovať, či organizáciou vykonaná identifikácia a prístup k aplikovateľným právnym požiadavkám sú úplné. Certifikačný orgán nezodpovedá za schválenie identifikovaných zákonných požiadaviek, za ich úplnosť a definitívnosť. Celá zodpovednosť leží na pleciach organizácie.

4.2.5 Tímy audítorov certifikačného orgánu musia byť kompetentné z hľadiska relevantných znalostí aplikovateľných právnych požiadaviek pre lokalitu a environmentálne aspekty organizácie, aby mohol identifikovať chyby alebo opomenutia a akékoľvek nedostatky v prístupe k identifikovaným právnym požiadavkám organizácie.

4.3 AKO SA UPLATŇUJÚ PRÁVNE POŽIADAVKY V ENVIRONMENTÁLNYCH ASPEKTOCH ORGANIZÁCIE (ČLÁNOK 6.1.3)

4.3.1 Certifikačný orgán musí auditom overiť, či:

- 1) organizácia určila ako sa právne požiadavky uplatňujú v environmentálnych aspektoch; a,
- 2) tieto právne požiadavky boli vzaté do úvahy pri tvorbe, zavádzaní a udržiavaní EMS a následných kontrolných opatreniach.

4.3.2 Vzhľadom na riziká organizácie musí audit skutočne preukázať, že právne požiadavky boli účinne zohľadnené:

- zhodnotením overených dôkazov o právnych požiadavkách organizácie vrátane, no nie len, dokumentovaných informácií, záznamov, priamych pozorovaní a rozhovorov;
- a posúdením, či výstup (monitorovanie a kontrola organizácie) dokazuje, že všetky záväzné požiadavky (vrátane právnych požiadaviek) sú riadené.

4.3.3 Audit certifikačného orgánu musí preukázať, že EMS je schopný plniť záväzné požiadavky (t.j. dosiahnuť dodržiavanie právnych predpisov). Toto sa dá dosiahnuť auditom priamo na mieste pokrývajúceho prevádzkové činnosti a okolia využitím auditu vzoriek významných environmentálnych aspektov a cestou auditu špecifických právnych požiadaviek alebo opačne, výberom požiadaviek právnych predpisov a auditom nadväzností EMS na významné environmentálne aspekty. Certifikačný orgán musí potvrdiť (ako súčasť svojho auditu), že monitorovacie a kontrolné mechanizmy organizácie boli efektívne zavedené a dosiahli vhodný náhľad na jeho výkonnosť vo vzťahu k záväzným požiadavkám.

4.4 ENVIRONMENTÁLNE CIELE A PLÁNOVANIE ICH DOSIAHNUTIA (ČLÁNOK 6.2)

4.4.1 Environmentálne ciele a plánovanie ich dosiahnutia sa stanovujú a zavádzajú na zlepšenie environmentálneho správania organizácie nad rámec dodržiavania právnych predpisov alebo v oblastiach, kde neexistujú žiadne právne požiadavky (napríklad spotreba energie vo výrobe alebo aspekty súvisiace s výrobkom).

4.4.2 Environmentálne ciele môžu byť tiež nástrojmi environmentálnej politiky na riadenie environmentálneho rizika nesúlady s právnymi požiadavkami. Napríklad plánovanie zavedenia budúcich právnych požiadaviek, alebo tam, kde sa objaví osamotený alebo zriedkavý nesúlad s právnymi požiadavkami, plánovanie dosahovania environmentálnych

cieľov môže byť vhodným spôsobom riešenia nesúladu kontrolovanou a/alebo riadenou cestou. Jednako, spoliehanie sa na všeobecné ciele na dosiahnutie súladu s právnymi požiadavkami nebude pravdepodobne zodpovedať norme.

4.4.3 Certifikačný orgán musí určiť, či stanovené, zavedené a udržiavané environmentálne ciele a plánovanie v EMS berú do úvahy súčasné právne požiadavky a všetky meniace sa okolnosti identifikované v preskúmaní manažmentom (ISO 14001: 2015, článok 9.3).

4.5 PLÁNOVANIE A RIADENIE PREVÁDZKOVÝCH ČINNOSTÍ (ČLÁNOK 8.1)

4.5.1 Riadenie prevádzkových činností je základnou časťou manažérskeho riadenia prevádzkových činností organizácie a jej emisií do prostredia a má priamy dopad na dosiahnutie dodržiavania právnych predpisov.

4.5.2 Certifikačný orgán musí overiť, že organizácia identifikovala a plánovala svoje prevádzkové činnosti, ktoré súvisia s činnosťami na určenie rizík a príležitostí a s dosiahnutím svojich environmentálnych cieľov v súlade so záväzkom plniť záväzné požiadavky.

Proces(y) by mali riadiť situácie, kde ich absencia môže viesť k odchýlkam dodržiavania právnych predpisov a mali by definovať prevádzkové kritériá, ktoré sú v zhode s dodržiavaním právnych predpisov.

4.5.3 Certifikačný orgán musí overiť, či sú udržiavané vhodné zdokumentované informácie, ktoré preukazujú, že procesy boli vykonané podľa plánu.

4.5.4 Tieto procesy by mali brať do úvahy komunikovanie uplatniteľných požiadaviek s dodávateľmi, vrátane zmluvných partnerov.

4.6 MONITOROVANIE, MERANIE, ANALYZOVANIE A HODNOTENIE – VŠEOBECNE (ČLÁNOK 9.1.1)

4.6.1 Monitorovanie a meranie by mali organizácii poskytnúť prehľad potrebný na hodnotenie záväzných požiadaviek a audit tejto oblasti je preto dôležitý pre dodržiavanie právnych predpisov. Výstup z monitorovania a merania poskytuje údaje na hodnotenie dodržiavania (článok 9.1.2) a pre nápravnú činnosť (článok 10.2).

4.6.2 Ak sa spozoruje nesúlad s právnymi požiadavkami, organizácia musí okamžite vykonať nápravnú činnosť (vrátane analýzy hlavných príčin, náprav a opatrení na zabránenie opätovného výskytu), ktoré môžu zahŕňať činnosti na okamžité informovanie environmentálneho regulátora v závislosti od konkrétnych požiadaviek predpisov a významnosti nesúladu.

4.6.3 Certifikačný orgán musí overiť, či prijatá nápravná činnosť, a ak je to potrebné – preventívna činnosť, je účinná a včasná vzhľadom na povahu a významnosť nesúladu environmentálnych vplyvov.

4.7 HODNOTENIE DODRŽIAVANIA PRÁVNÝCH PREDPISOV (ČLÁNOK 9.1.2)

4.7.1 Od audítorov certifikačného orgánu sa požaduje, aby vykonali audit zhody EMS s požiadavkami ISO 14001: 2015. Nie sú povinní vykonať priame hodnotenie dodržiavania právnych predpisov, keďže to je požiadavka na organizáciu vyplývajúca z tohto článku a od audítora certifikačného orgánu sa ani nepožaduje vykonať audit zhody, ktorý by mal byť úlohou environmentálneho regulátora alebo audítora/inšpektora najatého konkrétne na tento účel.

4.7.2 Je zodpovednosťou organizácie a úlohou EMS zabezpečiť, aby organizácia pravidelne hodnotila zhodu všetkých záväzných požiadaviek, dokumentovala toto hodnotenie a poznala svoj stav zhody. Od certifikovaného EMS, ktorý spĺňa požiadavky ISO 14001: 2015, sa očakáva, že je schopný identifikovať stav zhody organizácie.

4.7.3 Certifikačný orgán musí stanoviť, či organizácia zaviedla nevyhnutný(é) proces(y), úplne vyhodnotila zhodu s každou aplikovateľnou právnou požiadavkou a vhodne dokumentovala výsledky hodnotenia. Kľúčovým prvkom tohto auditu by mala byť odborná spôsobilosť osôb vykonávajúcich hodnotenie zhody vzhľadom na právne požiadavky a ich uplatňovanie (takže nepriamo je článok 7.2 normy ISO 14001: 2015 tiež relevantný pre dodržiavanie právnych predpisov).

4.7.4 Certifikačný orgán by mal vykonať audit účinnosti hodnotenia prostredníctvom:

1. overenia stanovenej zhody organizácie cez príklady konkrétnych právnych požiadaviek;
2. hľadania dôkazov o zhode alebo nezhode počas iných posudzovacích činností (posudzovanie na mieste a audit prevádzkových činností, atď.);
3. overenia, že hodnotenie zhody organizácie pokrýva všetky identifikované právne požiadavky;
4. overenia schopnosti organizácie hodnotiť (kompetentnosť zapojených pracovníkov, rozsah hodnotenia vo vzťahu k činnostiam organizácie, atď.).

4.7.5 Posúdenie zhody organizácie a stav súladu sa môže určiť z viacerých zdrojov, vrátane pozorovaní na mieste, hlásení konkrétnych prípadov nesúladu, správ environmentálneho regulátora a položiek uvedených v preskúmaní manažmentom, ako sú uvedené v článku 9.3 ISO 14001: 2015. Je nepravdepodobné, že by ktorýkoľvek z týchto zdrojov sám o sebe poskytoval dostatočne objektívne dôkazy, ale kombinácia týchto informácií (napríklad krížová kontrola informácií medzi týmito zdrojmi) môže poskytnúť požadovanú istotu.

4.7.6 Certifikačný orgán môže počas certifikačného posudzovania používať techniky riadenia rizík pri vzorkovaní častí EMS a zameraní sa na environmentálne aspekty, ktoré majú pre organizáciu významné dôsledky z hľadiska dodržiavania právnych predpisov (napr. oblasti, ktoré by spôsobili veľké pokuty, väznenie riaditeľov a vedenia alebo ktoré môžu viesť k problémom vo vzťahu k zainteresovaným stranám a/alebo ku komunikačným problémom).

4.8 NEZHODA A NÁPRAVNÁ ČINNOSŤ (ČLÁNOK 10.2)

4.8.1 Organizácia by mala preukázať prostredníctvom EMS, že je schopná vyriešiť nezhody kontrolovaným a riadeným spôsobom.

4.8.2 Certifikačný orgán musí zistiť, či organizácia vhodne riadila nápravnú(é) činnosť(ti) a nehodu(y) v rámci EMS. Ak to chýba, certifikačný orgán by sa mal zamerať na celkovú účinnosť EMS a jeho schopnosť podporovať environmentálnu politiku, ciele a programy.

4.8.3 Nápravné činnosti prijaté organizáciou by mali byť primerané významu nehody. Ak význam presahuje schopnosť organizácie napraviť ju, mal by sa o nehode okamžite upovedomiť environmentálny regulátor nehody a urobiť dohoda o činnostiach potrebných na odstránenie nehody (napr. akčný plán) a zmiernenie akéhokoľvek poškodenia životného prostredia.

4.8.4 Certifikačný orgán musí preveriť hore uvedenú situáciu aspoň z hľadiska zhody s článkami 6.1.3 a 9.1.2 ISO 14001: 2015. Dôsledky pre integritu certifikácie musia byť analyzované z hľadiska úrovne environmentálneho rizika predpokladanej certifikačným orgánom a hodnoty certifikátu pre zainteresované strany.

4.8.5 Ak sú nezhody počas platnosti certifikátu, certifikačný orgán musí zabezpečiť, že nápravné opatrenia organizácie sú dostatočné na plnenie očakávaní zainteresovaných strán. Mohlo by sa to napríklad dosiahnuť potvrdením, že organizácia má zdokumentovaný súhlas kompetentnej authority na zavedenie dohodnutého plánu nápravnej činnosti na opätovné zabezpečenie plného súladu, toto možno považovať za potvrdenie záväzku plniť príslušné záväzné požiadavky v rámci environmentálnej politiky organizácie. Pri úmyselnom alebo trvalom neplnení použite článok 4.0.5.

4.9 INTERNÝ AUDIT (ČLÁNOK 9.2)

4.9.1 Certifikačný orgán musí overiť, či interný audit organizácie posudzuje záväzok organizácie plniť záväzné požiadavky vzťahujúce sa na jej environmentálne aspekty.

4.9.2 Pri posudzovaní interného auditu organizácie certifikačným orgánom sa očakáva, že pokrýva všetky záležitosti identifikované v tomto dokumente.

4.9.3 Certifikačný orgán musí zabezpečiť, aby interný audit zhodnotil rozsah, akým organizácia vyhodnotila svoj stav dodržiavania právnych predpisov voči aplikovateľným právnym požiadavkám a aby proces alebo procesy na identifikáciu týchto požiadaviek boli efektívne a spoľahlivé.

4.9.4 Výsledok interného auditu sám o sebe neposkytuje informácie, týkajúce sa hodnotenia dodržiavania právnych predpisov (článok 9.1.2). Zameranie interného auditu je na zhodu EMS a jeho správne zavedenie a udržiavanie.

Toto by malo byť odlišené od auditu dodržiavania právnych predpisov alebo hodnotenia súladu, ktorý môže organizácia zadať samostatne. Výsledky auditov dodržiavania právnych

predpisov môžu byť vstupnými údajmi pre vyhodnotenie dodržiavania právnych predpisov podľa článku 9.1.2 normy ISO 14001: 2015 a následne pre preskúmanie manažmentom.

4.10 PRESKÚMANIE MANAŽMENTOM (ČLÁNOK 9.3)

4.10.1 Certifikačný orgán musí overiť, či organizácia zaradila výsledky hodnotenia súladu (článok 9.1.2) do preskúmania manažmentom. Toto zabezpečí, že vrcholový manažment si je vedomý rizika potenciálneho alebo existujúceho neplnenia a prijal náležité kroky na to, aby organizácia plnila svoj záväzok ohľadne dodržiavania záväzných požiadaviek.

4.10.2 Certifikačný orgán musí overiť, či preskúmanie manažmentom organizácie preskúmalo všetky meniace sa okolnosti, vrátane zmeny požiadaviek a očakávaní zainteresovaných strán, vrátane záväzných požiadaviek.

5 KRITÉRIÁ ZHODY PRE ROZHODOVANIE O CERTIFIKÁCI

5.1 Od organizácie deklarujúcej zhodu s normami EMS očakávajú zainteresované strany úplné dodržiavanie predpisov. Vnímaná hodnota akreditovanej certifikácie v tejto oblasti je úzko spojená s dosiahnutím spokojnosti zainteresovaných strán vo vzťahu k dodržiavaniu právnych predpisov.

5.2 Organizácia by mala byť schopná preukázať, že dosiahla plnenie požiadaviek environmentálnych predpisov už svojím vlastným hodnotením plnenia, ešte pred udelením certifikácie certifikačným orgánom.

5.3 Ak organizácia nemôže dodržiavať právne predpisy, mala by byť schopná preukázať zdokumentovanú dohodu s environmentálnym regulátorom o pláne na dosiahnutie úplného súladu. Úspešné zavedenie tohto plánu by sa malo považovať v systéme manažérstva za prioritné.

5.4 Výnimočne môže certifikačný orgán aj tak udeliť certifikáciu, ale musí vyžadovať objektívny dôkaz potvrdzujúci, že EMS je spôsobilý dosiahnuť požadovaný súlad, keď hore uvedená zdokumentovaná dohoda bude plne zavedená.

5.5. Prostredníctvom požiadaviek ISO/IEC 17021-1, článok 9.4.8.3 a) a zamýšľaných výstupov, ktoré sú uvedené v norme ISO 14001: 2015, certifikačný orgán musí zabezpečiť, aby správy z auditu obsahovali vyhlásenie o zhode a účinnosti EMS organizácie spolu so súhrnom dôkazov o schopnosti EMS dodržiavať záväzné požiadavky.

6 ZHRNUTIE

6.1 Akreditovaná certifikácia EMS organizácie preukazuje zhodu s požiadavkami ISO 14001: 2015 a zahŕňa preukázaný a účinný záväzok plniť záväzné požiadavky.

6.2 Riadenie dodržiavania právnych predpisov organizáciou je dôležitou súčasťou posúdenia EMS a zodpovednou za ňu zostáva organizácia.

6.3 Malo by sa zdôrazniť, že audítori certifikačného orgánu nie sú inšpektormi environmentálneho regulátora. Nemajú poskytovať „vyhlásenia“ alebo „deklarácie“ dodržiavania právnych predpisov. Napriek tomu musia „verifikovať“ hodnotenie dodržiavania právnych predpisov“, aby posúdili zhodu s ISO 14001: 2015.

6.4 Akreditovaná certifikácia EMS, ako plnenie požiadaviek ISO 14001: 2015, nemôže byť absolútnou a trvalou zárukou dodržiavania právnych predpisov a ani akákoľvek certifikačná alebo legislatívna schéma nemôže byť zárukou pokračujúceho dodržiavania právnych predpisov. Avšak EMS je overeným a účinným nástrojom na dosiahnutie a udržiavanie dodržiavania právnych predpisov a poskytuje vrcholovému manažmentu relevantné a aktuálne informácie o stave súladu organizácie.

6.5 ISO 14001: 2015 vyžaduje verejný záväzok plnenia záväzných požiadaviek. Organizácia by mala byť schopná preukázať, že môže plniť záväzné požiadavky prostredníctvom vlastného hodnotenia súladu ešte pred udelením certifikácie certifikačným orgánom.

6.6 Certifikácia EMS ako plnenie požiadaviek ISO 14001: 2015 potvrdzuje, že systém environmentálneho manažérstva sa ukázal byť účinným pri plnení záväzku politiky organizácie vrátane plnenia záväzných požiadaviek a poskytuje základ a podporu priebežného plnenia právnych predpisov.

6.7 Na udržanie dôvery zainteresovaných a zúčastnených strán v hore uvedené atribúty akreditovanej certifikácie EMS, certifikačný orgán musí zistiť, že systém *preukazuje účinnosť* ešte pred udelením, pri udržiavaní alebo pred obnovením certifikácie.

6.8 EMS môže pôsobiť ako nástroj dialógu medzi organizáciou a environmentálnym regulátorom a môže vytvoriť základ pre partnerstvo založené na dôvere, čím nahradí historicky negatívny vzťah typu „oni a my“.

Environmentálni regulátori a verejnosť by mali dôverovať organizáciám s akreditovaným certifikátom ISO 14001: 2015 a mali by ich vnímať ako schopné trvalo a konzistentne riadiť dodržiavanie predpisov.

7 PRÍLOHY

PRÍLOHA I – SLOVNÍK

Na účely tohto dokumentu sa používajú nasledujúce termíny:

“**EMS**” sa používa na označenie environmentálneho systému manažérstva, ktorý je v zhode s požiadavkami ISO 14001: 2015;

“**certifikačný orgán**” znamená orgán posudzovania zhody (CAB), ktorý vykonáva služby posudzovania zhody podľa ISO 14001: 2015;

“**akreditácia**” znamená osvedčenie tretej strany týkajúce sa orgánu posudzovania zhody, ktoré poskytuje oficiálne preukázanie jeho kompetentnosti na výkon špecifických úloh posudzovania zhody; v tomto prípade osvedčenie, že certifikačný orgán spĺňa požiadavky normy ISO/IEC 17021-1;

“**právne požiadavky**” sa vzťahujú na požiadavky právnych predpisov, ktoré sa týkajú environmentálnych aspektov organizácie a súvisiacich vplyvov na ňu; Pozri tiež ISO 14001: 2015, 3.2.9. "Záväzné požiadavky" ako pojem, ktorý zahŕňa právne požiadavky.

“**zhoda**” znamená zhodu EMS organizácie s požiadavkami ISO 14001: 2015 alebo zhodu certifikačného orgánu s ISO/IEC 17021-1³ vo vzťahu k povinným dokumentom Medzinárodného akreditačného fóra.

PRÍLOHA II – ODKAZY

¹ **ISO 14001: 2015** - Environmental management systems – Requirements [Systémy manažérstva environmentu. Požiadavky s pokynmi na použitie]

² **Informácie IMPEL** (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law) možno nájsť na www.impel.eu

³ **ISO/IEC 17021-1** Conformity assessment – Requirements for bodies providing audit and certification of management systems. [Posudzovanie zhody. Požiadavky na orgány vykonávajúce audit a certifikáciu systémov manažérstva]

⁴ **ISO/IEC 17021-2** Conformity assessment - Requirements for bodies providing audit and certification of management systems. Part 2: Competence requirements for auditing and certification of environmental management systems. [Posudzovanie zhody. Požiadavky na orgány vykonávajúce audit a certifikáciu systémov manažérstva. Časť 2: Požiadavky na kompetentnosť pre auditovanie a certifikáciu systémov manažérstva environmentu.]

© SNAS 2017